

AMERIKAANSE PICTURALE FLACONS

....THE STORIES THEY CAN TELL....

Johan Soetens

Van links naar rechts: Amerikaanse Adelaarflæs, 1838-1847, blaaspijppontiel; Zeldzame wijdmondse 'Fleur-de-Lis' (snuif?)flacon, z.g. 'Scroll flask', 1830-1834; American Eagleflacon, 1855-1860, blaaspijppontiel; 'Sunburst' flacon, 1820-1830, blaaspijppontiel; Flacon met aan één zijde afbeelding van George Washington en aan de getoonde zijde die van Generaal Taylor. Dyottville Glassworks, 1855-1860; 'Liberty' flacon met Amerikaanse Adelaar. Blaaspijppontiel, 1825-1835. Deze flessen werden in 2012 geveild voor \$2,500,- tot \$ 12.000,- Foto: John Pastor, American Glass Gallery.

Bronzen vormdeel, ca. 1800, met voorstelling LaFayette.

Coll. Corning Museum of Glass.

Rechts: Drie flessen met voorstelling Amerikaanse Adelaar. Kentucky Glass Works, Louisville, 1850-1855. Links fles met blaaspijppontiel. Rechts twee flessen met ijzerpontiel. Foto John Pastor, American Glass Gallery.

Amerikaanse flessencollecties gaan niet zo ver terug in de tijd als de Europese maar ze hebben iets dat vrijwel nergens elders aangetroffen wordt: een schitterende variatie in kleur. Die vroege glasmakers, veelal naar Amerika geëmigreerd vanuit Duitsland, Holland en zelfs Venetië, experimenteerden naar hartelust met plaatselijke grondstoffen en brachten een kwalitatief hoogstaande productie op gang zoals die van Caspar Wistar (Wistarberg 1739-1780) en William Henry Stiegel (1763/1769-1774).

(Zie de artikelen hierover in DE OUDE FLESCH 120, 124 en 128).

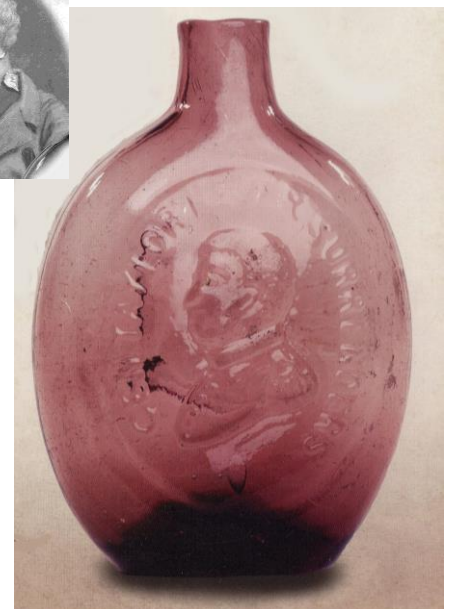

De platte flessen die geblazen werd in geribte dipmoulds, soms in 'dubbelpost' techniek (in Amerika aangeduid als 'German half-post') en die na het uitnemen door snelle draaiing van de blaaspijp een 'swirl' kregen behoren tot de meest fascinerende voortbrengselen van de vroege Amerikaanse glasblazerijen. Begin 1800 verschenen de eerste twee-delige bronzen 'full body' vormen met een diep ingesneden gravering. Het betekende enerzijds het einde van veel specifiek vakmanschap maar tevens het ontstaan van een schier eindeloze variatie van voorstellingen, waarvan voornamelijk die voorkomend op de platte zakflacon-achtige flessen een buitengewoon geliefd verzamelgebied vormen. Al naar gelang de voorstelling spreekt men van 'picturale' of 'historische' respectievelijk 'patriotische' flessen. Op deze laatsten zijn meestal in hun tijd bekende figuren afgebeeld maar ook patriottische symbolen zoals de Amerikaanse adelaar, de 'Stars and Stripes', een broederlijke handdruk, symbool van de 'Union' en niet te vergeten: maçonieke symbolen. Bijzonder populair waren natuurlijk de flessen met afbeelding van George Washington (1732-1799), Generaal en Opperbevelhebber tijdens de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog en in 1789 ingehuldigd als eerste president van Amerika. Er bestaat een

groot aantal flessen met diens afbeelding waarbij aan de keerzijde die van Generaal Taylor (1784-1850) is aangebracht. Taylor, ooit Amerika's twaalfde president, was generaal tijdens de Amerikaans-Mexicaanse oorlog (1846-1848) die uitbrak nadat Texas zich onafhankelijk van Mexico had verklaard. Achtergelaten met een klein leger van onervaren soldaten weigerde hij zich over te geven aan de Mexicaanse generaal Antonio de Santa Anna. In de daarop volgende slag bij Buena Vista versloeg hij de Mexicanen, vandaar dat de flacons met zijn voorstelling vaak voorzien zijn van de inscriptie 'General Taylor never surrenders'.

Boven: Washinton-Taylor portretfles met de gebruikelijke tekst 'The Father of His Country' 1848-1860. Daaronder: Uiterst zeldzame kobalkleurige 'kalabas'fles met voorstelling George Washington, 1850-1860; Daarnaast één van de slechts twee bekende rose/lilakleurige Washington/ Taylorflessen. Dyottville Glass Works, Philadelphia, 1845-1855. Flessen geveild in resp. 2014 en 2011. Vraagprijs was \$ 10-20.000,- Foto Johan Pastor, American Glass Gallery. Rechts: 'General Taylor never Surrenders'. Fles links coll. MET New York. Rechts; keerzijde van de Washingtonfles.

Collectie LaFayette flacons. Van links naar rechts: Zeldzame(GI-7) flacon, 1825-1830; Flacon met aan de keerzijde afbeelding van Dewitt Clinton, constructeur van het Eriekanaal; de verbinding tussen de hudson River en Lake Erie. Coventry Glass Works 1824-1830; Daaronder: LaFayetteflacon met maconieke keerzijde, 1824-1833; Aqua-kleurige flacon, 1825-1830, één van de slechts drie exemplaren die bekend zijn; Twee flacons, 1825-1830, Coventry Glass Works, Connecticut; Geheel rechts: LaFayette/Dewitt Clintonfles, 1824-1830.
Foto John Pastor, American Glass Gallery.

Een derde beroemdheid was de Franse generaal LaFayette (1759-1834), wiens officiële naam luidde Marie-Joseph Paul Yves Gilbert du Motier, Marquis de la Fayette. In 1772 (13 jaar oud!) werd hij kapitein in het Franse leger en zeven jaar later vertrok hij, zeer tegen de zin van Koning Louis XVI, naar Amerika om steun te verlenen aan de inmiddels uitgebroken vrijheidsoorlog. Verkleed als vrouw in een door hem zelf aangeschaft schip. Hij kon zich dat gemakkelijk permitteren want hij was schatrijk. Vandaar ook dat hij zijn werk als aide-de-camp van George Washington en generaal van het Koloniale leger onbezoldigd verrichtte. Na enige tijd terug in Frankrijk te zijn geweest bezocht hij in 1824 opnieuw Amerika waar hij uitbundig gefêteerd en gehuldigd werd, niet in de laatste plaats door de vooral in New York en New England talrijke vrijmetselaarsloges. LaFayette's afbeelding komt op zo'n 18 verschillende zakflacons voor en acht daarvan hebben Maçonieke symbolen aan de keerzijde.

Flessen met maçonieke motieven waren zo wijd en zijd populair in het vroege 19e eeuwse Amerika. De oudste modellen komen uit de glasblazerij van de Keene-Marlboro-Street Glass Works in New Hampshire waarvan de eigenaar zelf vrijmetselaar was, evenals een aantal van zijn glasblazers. Aan de populariteit van de loges en daardoor ook het maken van maçoniek glaswerk kwam gaandeweg een eind vanaf 1830, toen er zelfs een anti-maçonieke partij werd opgericht naar aanleiding van de al of niet vermeende moordpartij op een dissident lid dat bedreigd had de geheime rituelen en symbolen bekend te maken.

Van links naar rechts: Maçonieke flacon, 1822-1832, Zanesville Glassworks, Ohio; Maçonieke flacon met aan de keerzijde de Amerikaanse adelaar, 1817-1825, Keene Marlboro Street Glassworks; LaFayette flacon met maçonieke keerzijde, 1824-1826, Coventry Glass Works.
Foto Johan Pastor, American Glass Gallery.

Rechts: Maçonieke flacon, 1825, Coll. MET New York.

Kalabasmodel fles met afbeelding van Lajos (Julius) Kossuth. Aan de keerzijde het stoomfregat Mississippi, waarmee hij naar Amerika vluchtte. 1833. Foto links: John Pastor. Rechts: Coll. MET New York.

Het bestuderen van vroege Amerikaanse flessen komt altijd weer neer op een geschiedenisles. Je kunt trouwens nooit genoeg van flessen afweten. Zoudt U anders ooit gehoord hebben van de Hongaarse politicus Lajos Kossuth? Hij was de leider van de opstand tegen de Habsburgse monarchie die begon op 15 maart 1848 (nog altijd een gedenkdag in Hongarije) maar die in 1849 door inmenging van Russische troepen gesmoord werd. Kossuth was toen met zijn gezin al naar Amerika ontkomen met het stoomfregat 'Mississippi', samen met een groot aantal volgelingen die later zouden meevechten in de Amerikaanse Burgeroorlog. Kossuth werd als een held ontvangen: na LaFayette was hij de tweede buitenlander die zo'n grootschalig eerbertoon ten deel viel.

De ongeveer 700 verschillende uitvoeringen 'pictural flasks' die bekend

zijn heeft men onderverdeeld in 15 categorieën. Veel van dat werk is gedaan door Helen McKearin, de dochter van de legendarische verzamelaar en glaskenner George McKearin. Samen met Kenneth Wilson publiceerde zij in 1978 het standaardwerk *'American Bottles & Flasks and Their Ancestry'*. De picturale flacons zijn afkomstig uit gerenommeerde 19^e eeuwse glashuizen, zoals die van Thomas W. Dyott, de Mount Vernon Glass Works en de Keene-Marlboro-Street Glass Works en bestaan in een rijke variatie van kleur: van amber tot lichtgroen en van amathyst tot kobalt. Evenals dat het geval was bij de 'Blown Three Mold' flessen en idem tafelgerei (zie het artikel hierover in blad 138) hebben ook hier alle uitvoeringen een eigen nummer zodat een verzamelaar bij het lezen van G1-42 (portret) of G11-86 (adelaar) meteen kan weten om wat voor flacon het gaat. Van de 15 geportretteerden zijn veertien mannen en één vrouw: de Zweedse sopraan Jenny Lind.

Ach ja, Jenny Lind: één van de meest beroemde coloratuur zangstemmen uit de 19e eeuw. Ze werd geboren in 1820 en trad op haar 18e voor het eerst op. Het publiek lag aan haar voeten en gaf haar de titel 'De Zweedse Nachtegaal'. In 1850 vertrok ze naar Amerika voor een tournee van twee jaar. De circusexploitant en showman Pineas Taylor Barnum contracteerde haar voor 150 optredens waarvoor ze de in die tijd onvoorstelbare som van \$ 1000,- per avond kreeg. Ze werd er niet minder populair door. Er zijn zeven verschillende Jenny Lind flacons bekend, waaronder een door of in opdracht van de legendarische glasblazer Samuel Huffsey uit Philadelphia en gemaakt in de Isabella Glass Works in New Jersey. Vrijwel alle afbeeldingen tonen haar met de karakteristieke brede kraag om haar schouders. Jenny Lind stierf op 2 november 1887.

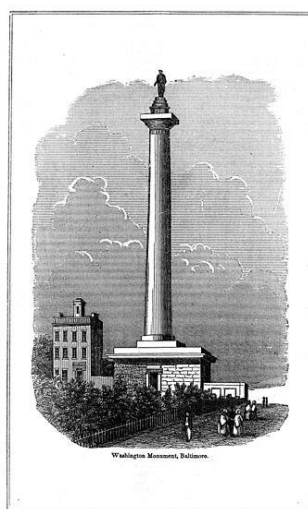
Linkjs: twee calabasflessen met aan één zijde de voorstelling van een glasfabriek met daaronder: S.Huffsey. Aan de andere zijde afbeelding van Jenny Lind. Midden: muziekblad uit 1855. Rechts: Liervormige zakflacon. Coll. MET New York.

Deze zakflacons, of 'flasks' staan symbool voor de politieke en sociale ontwikkeling van het 19e eeuwse Amerika. De afbeeldingen weerspiegelen de trots en het zelfbewustzijn van de jonge natie. Ik ken eigenlijk geen tweede groep flessen met zulk een enorme variatie aan historische en patriotische voorstellingen. Er zou een Bijbel-dik boek voor nodig zijn om ze allemaal af te beelden en de achtergrond er van te belichten maar dank zij de prachtig geïllustreerde veilingcatalogi van John Pastor's American Glass Gallery kom je al een heel eind. Voor de samenstelling van dit artikel hebben we daar dankbaar gebruik van gemaakt. (\$12,00 per uitgave plus verzendkosten).

www.americanglassgallery.com

Links: 'Eagle' flask, 1838-1847. Coffin & Hay Glass Manufactory, Hammonton, New Jersey. Onder: Twee flacons 'Corn to the World', Baltimore Glass Works, Baltimore 1855-1865 met afbeelding van een maiskolf en aan de achterzijde dat van het in 1815 gereed gekomen Washington Monument op Mount Vernon, Baltimore. Op de rechts afgebeelde 'Washington' flask is deze duidelijker te zien.

Lange tijd heb ik niet begrepen waarom op de meeste flacons met de vermelding 'Success to the railways' geen trein staat afgebeeld maar een paard en wagen. Tot ik leerde dat in de late jaren 1820, toen de eerste spoorwegen in Amerika de problemen van slechte wegen, enorme afstanden en barre weeromstandigheden hielpen overwinnen, de rails van hout waren waarover door paarden getrokken karren reden. Pas laat in de jaren 1830 kwamen de eerste stoomlocomotieven. Van de circa tien verschillende 'spoorweg' flacons zijn er slechts twee met een afbeelding daarvan. Iets om aan te denken als we weer eens in een comfortabele dubbeldekker door de Hollandse dreven zoeven.

Deze flacons 'Success to the Railroad' tonen een door paarden getrokken kar. De voorstelling is aan beide zijde hetzelfde. 1830-1844.

'Success to the railroad' met aan beide zijde een locomotief. Lancaster Glass Works, Lancaster NY, 1840-1860.

AMERICAN PICTURAL AND HISTORICAL FLASKS

John Pastor American Glass Gallery

From left to right: Flask with Cornucopia (Horn of Plenty), 1825-1840, Keene Marlboro Street Glassworks; Washington/Taylor flask, 1848-1860, Dyottville Glassworks, Philadelphia; Washington/Taylor flask with 'I Have Endeavoured To Do My Duty' Dyottville Glassworks, 1848-1860; Summer Tree Pictural Flask, 1850-1860; Early decorative Ribbed Flask, 1820-1838, possibly Kensington Glass Works, Philadelphia. Foto John Pastor.

Antique bottles are collected for their beauty, rarity, and sense of history. Glassmaking is acknowledged to be the 1st successful industry in America. This dates back to 1608, when a small furnace and glass making operation was established in Jamestown, Virginia. However, this venture was very short lived and it was not until more than 100 years later that the 1st successful glasshouse in colonial America was established by Casper Wistar in 1739, in Salem County in the province of New Jersey. The primary purpose of the glassworks was to create utilitarian objects, principally bottles and windowpanes, necessary in the daily lives of the colonists. A great deal of information has come to light on the Wistarburgh glassworks and their operations. Chestnut-type bottles and flasks were one of the key products among the utilitarian bottle production at Wistarburgh. While beginning collectors

tend to be more general in their collecting, most eventually end up specializing in a particular type of bottle such as medicines or whiskey, inks or mineral waters. Bottles are also collected by their geographic region (for example, collectors may specialize in only bottles from the state in which they live, or even a specific city such as bottles from Philadelphia). Other collectors may specialize in bottles blown at a specific glasshouse such as the Granite Glassworks, Stoddard, New Hampshire, or the Zanesville Glassworks, Zanesville, Ohio.

Perhaps at the pinnacle of American bottle collecting are **historical flasks**

Historical flasks were blown over a period of approximately sixty years from about 1815 to the mid 1870's. There are more than 700 different mold variations of historical flasks that have been identified, in addition to a rainbow of color variations. Historical flasks have been segmented into 15 sub-categories (see "[American Bottles & Flasks and Their Ancestry](#)" by Helen McKearin and Kenneth Wilson). For example, a sampling of the fifteen categories include; portrait flasks, eagle flasks, railroad flasks, flasks with a sunburst motif and Masonic flasks.

The flasks were generally blown in full-size two piece molds that were often highly detailed with symbols of national patriotism such as the eagle or a flag, popular events of the day such as railroads and agriculture, Presidents, famous patriots and war heroes such as George Washington, General Jackson, the French patriot General Lafayette who fought for the American revolution, as well as many others. It is believed that these flasks were an early form of advertising and sold empty to be filled at the local tavern or perhaps with a home-brewed whiskey or similar spirits.

From left to right: 'Liberty'-Eagle Historical flask, 1860-1872; Flask with bust of Lord Byron. Reverse side Sir Walter Scott, 1842-1850, probably Stoddard Glasshouse, New Hampshire; 'Corn For The World' with Baltimore Monument, 1830-1845, Baltimore Glass Works; Eagle-'Liberty'/ Oak Tree flask, 1825-1835; LaFayette/ Dewitt Clinton historical flask, 1825-1835, Coventry Glass Works, Connecticut. Foto Johan Pastor.

